

**ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО  
ЯК ОБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН**

**THE INFORMATION SOCIETY  
AS AN OBJECT OF ADMINISTRATIVE LEGAL RELATIONS**

**Савюк М.Ф.,**  
*аспірант*

*Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»*

У статті доведено, що інформаційне суспільство, як об'єкт адміністративно-правових відносин, – це різноманітні блага у формі ефективного виявлення, фіксації та переробки інформації, технологій, виробництва знань, публічних технологій (електронної демократії), інформаційної економіки, культури інформаційного суспільства, які становлять публічну цінність для споживачів інформаційних ресурсів, а також діяння суб'єктів публічної адміністрації стосовно забезпеченням прав свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб в інформаційному суспільстві, яке здійснюється на основі адміністративно-правових норм.

**Ключові слова:** адміністративно-правові відносини, блага, Інтернет, інформаційне суспільство, інформаційні послуги, наука, об'єкт, освіта.

В статье доказано, что информационное общество, как объект административно-правовых отношений, – это различные блага в форме эффективного обнаружения фиксации и обработки информации, технологий, производства знаний, публичных технологий (электронной демократии), информационной экономики, культуры информационного общества, которые составляют публичную ценность для потребителей информационных услуг, а также действия субъектов публичной администрации относительно обеспечением прав свобод и законных интересов физических и юридических лиц в информационном обществе, которое осуществляется на основе административно-правовых норм.

**Ключевые слова:** административно-правовые отношения, блага, Интернет, информационное общество, информационные услуги, наука, объект, образование.

The article proved that the information society, as the object of administrative relations a variety of information services for the consumer blessing. These blessing have the information and knowledge and technology and public technology (e-democracy) and the information economy and culture information society. This blessing has public value to consumers of information resources. To the object of administrative relations in the field of information society related actions of public administration as well. These relations are based on the basis of administrative rules for ensuring the rights and freedoms of citizens.

**Key words:** administrative relations, blessing, education, information services, information society, Internet, object, science.

**Актуальність теми.** В умовах сьогодення вітчизняне суспільство знаходиться на позитивному зломі. Ми відстояли свою незалежність від російсько-терористичної агресії розпочали болючі та вкрай необхідні реформи. Проте перемога буде за нами тільки в тому випадку якщо наша держава запропонує громадянам кращу економічну модель ніж у наших ворогів. Поки ми відстає за рівнем доходів від громадян від усього цивілізованого світу і від Російської Федерації, що є неприпустимим.

На наш погляд, з метою підняття життєвого рівні громадян України не має необхідності відновлювати застарілі виробництва іншими словами повертатися в індустріальну епоху. Українському суспільству треба розвинути на засадах інформаційного, створення новітнього інформаційного ресурсу. А для цього в нас є усі необхідні складові талановиті вчені, розширена система вищих навчальних закладів, які готують ІТ та інших необхідних для інформаційного виробництва спеціалістів, загалом працелюбність українського народу та високий рівень їх освітньої культури.

Інформаційне суспільство існує в умовах розширення сфери комунікації. В ньому основними цін-

ностями є інформація та знання, які необхідно виробляти, обмінюватися, спільно ними користуватися, тому потрібно забезпечити вільний доступ кожної особистості до цих знань та інформації [3].

До проблеми інформаційного суспільства, як об'єкту адміністративно-правових відносин, звертали свою увагу вчені: І. Арістова [9], Д. Белла [26], П. Біленчук [2], Т. Боголіб [3], М. Брижко [10], В. Галунько [1], А. Гринберг [4], І. Давидова [14], Е. Дайсон [5], В. Даніл'ян [6], Ю. Дика [7], Д. Дюжев [8], М. Дяченко [16], М. Кастельс [26], Б. Колесніков [12], А. Колодюк [13], В. Курило [2], О. Логінов [17], Є. Макаренко [19], М. Макарова [18], О. Манако [20], О. Маруховський [21], М. Маршалл [22], К. Мей [23], Н. Новицька [24], Г. Почепцов [25], Н. Пустовіт [26], О. Рубанець [27], А. Сагалович [28], С. Сищенко [15], В. Скалацький [29], О. Соснін [30], Е. Тоффлера [26], Ф. Уэбстер [31], В. Фурашев [32], О. Шевчук [33], В. Щербина [34] та ін. Проте вони проблему інформаційного суспільства, як об'єкту адміністративно-правових відносин безпосередньо не аналізували, а зосереджували свою увагу на більш загальних спеціальних чи суміжних викликах.

**Мета статті** – на основі теорій інформаційного суспільства та адміністративного права розкрити межі засад інформаційного суспільства, як об'єкту адміністративно-правових відносин.

**Виклад основного матеріалу.** В науковій літературі виділяють чотири головні стадії розвитку людства – аграрну, індустріальну, постіндустріальну (інформаційну) [26]. Сучасне суспільство називають постіндустріальним, інформаційним, а інколи – суспільством знань. Останні терміни деякі вчені розглядаються як синоніми. Головним при цьому стає виробництво, обробка і трансляція знань [3]. У суспільстві, яке базується на міцному фундаменті знань, наука відіграє пріоритетну роль в розвитку окремих країн і світового співтовариства в цілому. Постіндустріальному суспільству відповідають положення, у яких не речі, не рухоме і нерухоме майно і не природні, в тому числі енергетичні ресурси являють собою головні багатства суспільства.

У постіндустріальному суспільстві процвітають країни, які отримують основні доходи від виробництва знань і переробки інформації, від виробництва знань і високих технологій [3]. Знання (у вигляді інформації, науки, мистецтва, освіти та ін.) у сучасному світі за своїми характеристиками випереджають силу та багатство і значною мірою визначають характер влади [26].

Інформаційне суспільство – теоретична концепція постіндустріального суспільства, історична фаза можливого еволюційного розвитку цивілізації, в якій інформація і знання продукуються в єдиному інформаційному просторі. Головними продуктами виробництва інформаційного суспільства мають стати інформація і знання. Характерними рисами теоретичного інформаційного суспільства, є: збільшення ролі інформації і знань в житті суспільства; зростання кількості людей, зайнятих інформаційними технологіями, комунікаціями і виробництвом інформаційних продуктів і послуг, зростання їх частки у валовому внутрішньому продукті; зростання інформатизації та ролі інформаційних технологій в суспільних та господарських відносинах; створення глобального інформаційного простору, який забезпечує: ефективну інформаційну взаємодію людей: їх доступ до світових інформаційних ресурсів; задоволення їхніх потреб щодо інформаційних продуктів і послуг [35].

На думку О.О. Маруховського, інформаційне суспільство у широкому розумінні – це суспільство, в якому інформація, знання й інформаційно-комунікаційні технології перетворюються на основну продуктивну силу та джерело епохальних зрушень в усіх сферах суспільного життя, зокрема в політичній, що виявляється у метаморфозах політичної влади, трансформації політичних режимів («е-демократія») (електронна-демократія), владних інститутів («е-уряд» та «е-самоврядування»), партійних («е-партія») і виборчих систем («е-вибори» та «е-референдум»), у прискоренні переходу від представницької демократії до демократії участі, у зміцненні громадянського суспільства та поси-

ленні інших демократичних перетворень на користь людини, суспільства і людства в цілому. Інформаційне суспільство у вузькому розумінні – це суспільство, в якому інформація, знання й інформаційно-комунікаційні технології перетворюються на основну продуктивну силу та джерело епохальних зрушень в усіх сферах суспільного життя [21].

Країни, які живуть в суспільстві індустріальному, складають периферію сучасного, навіть якщо вони володіють великими природними багатствами. Україна – унікальна країна. Вона має великий науковий потенціал. Має унікальний досвід розвитку науково-технічного прогресу в 60–80 роках минулого століття, унікальні науково-дослідні інститути, наукові центри, але не має головного – фінансової підтримки науки, замовлень сучасних корпорацій, тобто не може ефективно використовувати свій науковий потенціал [3].

На думку професора Френка Уебстера (анг. Frank Webster), можна виділити п'ять основних складових інформаційного суспільства, кожен з яких за певними критеріями може породжувати подальші визначення для подальшого виявлення нових. До них відносяться: 1) технологічне; 2) економічне; 3) професійне; 4) просторове; 5) культурне. Усі вони відображають єдину природу цього феномену, однак кожне з них підкреслює той чи інший аспект, представляє конкретні особливості інформаційного суспільства [36].

Технологічна концепція інформаційного суспільства виникає в кінці 70-х років ХХ століття. Як виклик на нові технології: кабельне та супутникове телебачення, персональні комп'ютери, нові офісні технології та інформаційні послуги. Усе це разом призвело до нової якості суспільного життя, настільки технологічний вплив був глибинним. З середини 90 років ХХ століття інформаційні комунікації почали об'єднуватися в сітки комп'ютерних комунікацій (електронна пошта, текстові дані і комунікації, обмін інформації в Інтернеті і т. д.). Особливо нову якість в ці відносини приніс Інтернет та мобільний зв'язок. При цьому вчені доводять, що технології не можуть бути осторонь від соціальної сфери, а ІТ (інформаційні технології) є основним показником інформаційного суспільства [36].

Найважливішими економічними основами інформаційного суспільства є: формування інформаційної економіки, основу якої складають інформаційні засоби виробництва й інформаційні товари і послуги, поєднання індустріального та постіндустріального типів розвитку, використання інформації і знань як унікального предмета та засобу виробництва, зростання сектора послуг, заперечення трудової теорії вартості, виникнення транснаціональних компаній і домінування єдиного глобального ринку, технологічна й економічна конвергенція, інноваційний тип розвитку, динамічність виробництва, віртуалізація економічного простору [6].

Західний вчений Фріц Мацхлуп (анг. Fritz Machlup) до інформаційних галузей відносить освіту, право, видавничу сферу, ЗМІ та комп'ютерне

виробництво. Виділяють первинні та вторинні інформаційні сектори економіки. Первинний сектор це цілеспрямована економічна діяльність спрямована на виробництво інтелектуального продукту, який піддається економічній оцінці, так має ринкову ціну. Вторинний інформаційний, сектор забезпечує інші галузі економіки та бюджетної сфери. Це інформаційна діяльність в приватних компаній і державних установ та їх наукові дослідження [36].

Професійна концепція інформаційного суспільства полягає в тому, що переважна кількість професій потрібних для суспільства знаходяться в інформаційній сфері. Це приводить до зниження кількості осіб, які займаються виробничою діяльністю та підвищення їх в інформаційній сфері. Іншими словами збільшення кількості «білих комірців». У Західній Європі, Японії та Північній Америці більше 70 відсотків робочої сили в даний час знаходяться в сфері інформаційних послуг [31].

Просторова концепція інформаційного суспільства, забезпечує поширення інформаційного суспільства у географічному інформаційному просторі. Акцент робиться на інформаційних мережах, які з'єднують різні континенти, країни, регіони, міста селища і окремих осіб у часі і просторі. Цей критерій стає провідним для оцінки рівня успішності розвитку того чи іншого суспільства чи держави [31].

Культурна концепція інформаційного суспільства по праву називають узагальнюючим чинником інформаційного суспільства. Сучасна культура явно більшою мірою інформаційною. Ми існуємо в ЗМІ насиченого середовища, яке означає, що життя є квінтесенцією про символізацію, про обмін та отримання інформації для обміну думками [36]. Інформаційна культура повинна стати елементом загальної культури конкретної людини та людства в цілому. Інформаційну культуру слід розглядати крізь органічну єдність чотирьох базових компонентів, пов'язаних з інформатизацією: культура правил організації подання інформації; культура правил сприймання та користування інформацією; культура правил суспільних відносин щодо використання нових інформаційних технологій; культура суспільних правовідносин з використанням нових комп'ютеризованих інформаційних технологій. Глобальне інформаційне суспільство можна побудувати лише за умови формування нової інформаційної культури особистості, корпоративної інформаційної культури, інформаційної культури суспільства і держави (у особі їхніх органів); інформаційної культури цивілізації [24].

У відповідності до теорії адміністративного права адміністративно-правові відносини у вузькому розумінні – це суспільні відносини, урегульовані нормами адміністративного права [1, с. 37]. Адміністративно-правові відносини виникають тільки в тому випадку, якщо між суб'єктами права з'являється публічний посередник – суб'єкт публічної адміністрації [1, с. 7]. Структура адміністративно-правових відносин характеризується взаємопов'язаністю всіх її складових компонентів, якими є суб'єкти, об'єкти, зміст правовідносин та юридичні факти. Суб'єкти

правовідносин – це учасники адміністративно-правових відносин, які мають суб'єктивні права та юридичні обов'язки й наділені специфічними юридичними властивостями. Об'єкти правовідносин – це те, на що спрямовано інтереси суб'єктів, з приводу чого останні вступають в адміністративно-правові відносини. Між цими елементами існує нерозривний зв'язок. Суб'єкти адміністративно-правових відносин вступають у них з метою задоволення своїх інтересів і потреб, які опосередковують об'єкти адміністративно-правових відносин. Виникнення у суб'єктів взаємних прав і обов'язків можливе лише на підставі настання певних юридичних умов юридичних фактів, закріплених у гіпотезах адміністративно-правових норм [1, с. 41-42].

Суб'єкти завжди вступають у правові відносини заради задоволення різних матеріальних, економічних, культурних, політичних або інших інтересів і потреб. Для досягнення цієї мети суб'єкти адміністративно-правових відносин здійснюють певні дії, спрямовані на досягнення корисного для них результату. Цей результат і є об'єктом адміністративно-правових відносин. Об'єктом адміністративно-правових відносин є те матеріальне або нематеріальне благо, на використання чи охорону якого спрямовано суб'єктивні права та юридичні обов'язки учасників адміністративно-правових відносин. Це благо матеріальне або нематеріальне, а також певні дії, заради яких суб'єкти вступають в адміністративно-правові відносини. В цілому професор В.І. Курило визначає, що об'єктами адміністративно-правових відносин можуть бути різноманітні матеріальні та нематеріальні блага, які становлять публічну цінність, і діяння суб'єктів та об'єктів публічного управління, пов'язані з цими благами [1, с. 41-42].

З урахуванням всього вище викладеного ми можемо зробити висновок, що інформаційне суспільство, як об'єкт адміністративно-правових відносин характеризується наступними рисами:

1) інформаційне суспільство є вищим цивілізаційним досягненням людства, воно базується на фундаменті знань, в якому наука відіграє пріоритетну роль в розвитку окремих країн і світового співтовариства в цілому;

2) це теоретична концепція постіндустріального суспільства, історична фаза еволюційного розвитку цивілізації, в якій інформація і знання продукуються в єдиному інформаційному просторі;

3) в інформаційному суспільстві процвітають країни, які отримують основні доходи від виробництва знань (у вигляді інформації, науки, мистецтва, освіти та ін.) і переробки інформації та високих технологій, які випереджають примусову силу та багатство і значною мірою визначають характер влади;

4) ідеальними наслідками домінування інформаційного суспільства в державному управлінні є трансформації державних режимів в електронну демократію, уряд, самоврядування, партії та електронні вибори, перехід від представницької демократії до демократії прямої участі громадян у управлінні державою;

5) країни, які живуть в суспільстві індустріальному, складають периферію сучасного, навіть якщо вони володіють великими природними багатствами;

6) вчені виділили п'ять основних складових інформаційного суспільства: 1) технологічне; 2) економічне; 3) професійне; 4) просторове; 5) культурне.

7) технологічна концепція інформаційного суспільства базується на передових досягненнях науки, зокрема кабельному та супутниковому телебаченні, персональних комп'ютерах, офісних технологій та інформаційних послуг, а саме основне використання усіх можливостей Інтернету, зокрема сіток комп'ютерних комунікацій: електронної пошти, текстових даних і комунікацій, баз обміну інформацією;

8) найважливішими економічними основами інформаційного суспільства є інформаційна економіка, основу якої складають інформаційні засоби виробництва й інформаційні товари і послуги, до інформаційних галузей відноситься освіта, правова система, видавнича сфера, ЗМІ та комп'ютерне виробництво, при цьому виділяють первинні та вторинні інформаційні сектори економіки: первинний це цілеспрямована економічна діяльність спрямована на виробництво інтелектуального продукту, який має ринкову ціну; вторинний інформаційний, сектор забезпечує інші галузі економіки та бюджетної сфери;

9) професійна концепція полягає в тому, що переважна кількість професій потрібних для суспільства знаходяться в інформаційній сфері, що приводить до зниження кількості осіб, які займаються виробничою діяльністю та підвищення їх в інформаційній сфері;

10) просторова концепція інформаційного суспільства, забезпечує поширення інформаційного суспільства у всьому географічному інформаційному просторі, у різні континенти, країни, регіони, міста селища і окремих осіб;

11) культурна складова інформаційного суспільства є узагальнюючим чинником інформаційного суспільства, в якому ЗМІ є квінтесенцією про символізацію обмін та отримання інформації для обміну думками, до складових інформаційної культури від-

носять органічну єдність базових компонентів: культура правил організації подання інформації; культура правил сприймання та користування інформацією; культура правил суспільних відносин щодо використання нових інформаційних технологій; культура суспільних правовідносин з використанням нових комп'ютеризованих інформаційних технологій;

12) адміністративно-правові відносини у сфері інформаційне суспільство – це суспільні відносини, урегульовані нормами адміністративного права, які встановлюють засади та інші чинники існування та використання інформаційного суспільства;

13) об'єкти правовідносин у сфері інформаційне суспільство – це те, на що спрямовано інтереси споживачів інформаційних ресурсів, з приводу чого вони вступають в адміністративно-правові відносини;

14) об'єктами адміністративно-правових відносин можуть бути різноманітні матеріальні та нематеріальні блага, які становлять публічну цінність для споживачів інформаційних ресурсів, а також діяння суб'єктів публічної адміністрації, пов'язані з цими благами.

**Висновок.** Отже, інформаційне суспільство, як об'єкт адміністративно-правових відносин це різноманітні блага у формі ефективного виявлення, фіксації та переробки інформації, технологій (персональні комп'ютери, інформаційні послуги та ін.), виробництва знань (наука, мистецтво, освіта та ін.), публічних технологій (електроні демократія уряд, самоврядування, партії та вибори), інформаційної економіки (інформаційні товари і послуг: освіта, правова система, видавнича сфера, ЗМІ, комп'ютерне виробництво), культури інформаційного суспільства (цивілізованих правил подання сприймання та користування інформацією), які становлять публічну цінність для споживачів інформаційних ресурсів, а також діяння суб'єктів публічної адміністрації, стосовно забезпеченням прав свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб в інформаційному суспільстві, яке здійснюються на основі адміністративно-правових норм.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Адміністративне право України: [підручник] / за ред. В.В. Галуцька. – Херсон: ХМД, 2011. – Т. 1: Загальне адміністративне право. – 396 с.
2. Біленчук П.Д. Правові засади формування інформаційного суспільства в Україні / П.Д. Біленчук, Д.П. Біленчук, Л.В. Борисова, М.В. Козир // Право і безпека. – 2002. – № 2. – С. 16-21.
3. Боголіб Т.М. Роль науки у забезпеченні нової індустріалізації України / Т.Т. Боголіб // Підприємництво, господарство, право. – 2006. – №10. – С. 170-176.
4. Гринберг А.С. Информационный менеджмент: учеб. пособие для вузов / А. С. Гринберг, И. А. Король. – М. : Юнити-Дана, 2003. – 415 с.
5. Дайсон Е. Життя за доби Інтернету: release 2/1 / Естер Дайсон; переклад з англ. Петро Таращук. – К. : Видавничий дім «АЛЬТЕРНАТИВИ», 2002. – 344 с.
6. Даніліян В.О. Інформаційне суспільство та перспективи його розвитку в Україні (соціально-філософський аналіз): [монографія]. – Харків: Право, 2008. – 184 с.
7. Дика Ю.В. Адміністративно-правові засади регулювання обмежень прав громадян на екологічну інформацію: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.07 / Ю.В. Дика; Нац. аграр. ун-т. – К., 2008. – 18 с.
8. Дюжев Д.В. Інформаційне суспільство: соціально-правова парадигма суспільного розвитку: автореф. дис. канд. філософ. наук: 09.00.03 / Д.В. Дюжев; Донец. нац. ун-т. – Донецьк, 2004. – 18 с.
9. Інформаційне суспільство в Україні: інформаційно-правова культура, освіта, наука : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. Всесвіт. дню інформ. сусп-ва, 16-17 трав. 2008 р., Суми / ред.: І.В. Арістова; НДЦ прав. інф-ки АПК України, Київ. міжнар. ун-т, Сум. облдержадмін., Сум. нац. аграр. ун-т, Ін-т економіки та менедж. – Суми: Довкілля, 2008. – 206 с.

10. Інформаційне суспільство. Дефініції: людина, її права, інформація, інформатика, інформатизація, телекомунікації, ліцензування, сертифікація, економіка, ринок, юриспруденція інтелектуальна власність / В.М. Брижко и др. – К. : Інтеграл, 2002. – 220 с.
11. Кастельс М. Інформаційне суспільство та держава добробуту. Фінська модель; пер. з англ. / М. Кастельс, П. Хіманен. – К. : Ваклер, 2006. – 230 с.
12. Колесніков Б.П. Державні механізми управління ризиками розвитку інформаційного суспільства в Україні: автореф. дис. д-ра наук з держ. упр.: 25.00.02 / Б.П. Колесніков; Донец. держ. ун-т упр. – Донецьк, 2011. – 36 с.
13. Колодюк А.В. Інформаційне суспільство: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні: автореф. дис. канд. політ. наук: 23.00.03 / А.В. Колодюк; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. – К., 2005. – 20 с.
14. Культура та інформаційне суспільство XXI століття: Матеріали наук.-творч. студент. конф., 10-11 квіт. 2001 р. / ред.: І.О. Давидова; Харк. держ. акад. культури. – Х., 2001. – 152 с.
15. Культура та інформаційне суспільство XXI століття: Матеріали конф. молодих науковців, 20-22 квіт. 2005 р. / ред.: С.В. Сищенко; Харк. держ. акад. культури. – Х., 2005. – 246 с.
16. Культура та інформаційне суспільство XXI століття: Матеріали конф. молодих науковців, 17-19 квіт. 2002 р. / ред.: М.В. Дяченко; Харк. держ. акад. культури. – Х., 2002. – 157 с.
17. Логінов О.В. Адміністративно-правове забезпечення інформаційної безпеки органів виконавчої влади: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.07 / О.В. Логінов; Нац. акад. внутр. справ України. – К., 2005. – 20 с.
18. Макаренко Є.А. Інформаційне суспільство, політика, право в програмній діяльності ЮНЕСКО / Є. А. Макаренко. – К. : Наук.-вид. центр «Наша культура і наука», 2001. – 384 с.
19. Макарова М.В. Українське інформаційне суспільство і його мережна економіка: реалії й перспективи / М.В. Макарова // Екон.-мат. моделювання соц.-екон. систем. – 2005. – Вип. 9. – С. 16-20.
20. Манак О.В. Інформаційне суспільство та ринок інформаційно-телекомунікаційних послуг: сучасний стан та перспективи розвитку / О.В. Манак // Екон.-мат. моделювання соц.-екон. систем. – 2005. – № 10. – С. 116-127.
21. Маруховський О.О. Політичні аспекти зарубіжних концепцій інформаційного суспільства: автореф. дис. канд. політ. наук: 23.00.01 / О.О. Маруховський; Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І.Ф. Кураса НАН України. – К., 2008. – 20 с.
22. Маршалл М. Война і мир в глобальній деревні / Маклюэн Маршалл // пер. с англ. / М. Маклюэн, К. Фиоре. – М. : АСТ: Астрель, 2012. – 224 с.
23. Мей К. Інформаційне суспільство: скептичний погляд; пер. з англ. / К. Мей. – К. : К.І.С., 2004. – 220 с.
24. Новицька Н.Б. Організаційно-правові аспекти інформаційної культури в управлінській діяльності: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.07 / Н.Б. Новицька; Нац. акад. держ. податк. служби України. – Ірпінь, 2007. – 19 с.
25. Почепцов. Г.Г. Інформаційна політика: [навч. посіб.] / Г.Г. Почепцов. – 2-е вид., стер. – К. : Знання, 2008. – 663 с.
26. Пустовіт Н.В. Комплексний аналіз концепцій інформаційного суспільства Д. Белла, М. Кастельса та Е. Тоффлера / Н.В. Пустовіт // Гуманітарний часопис. – 2013. – № 3. – С. 85-90.
27. Рубанець О.М. Інформаційне суспільство: когнітивний креатив постнекласичних досліджень: [моногр.] / О.М. Рубанець. – К. : Вид. ПАРАПАН, 2006. – 418 с.
28. Сагалович А.А. Розвиток інформаційної економіки в умовах глобалізації: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.01 / А.А. Сагалович; Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. – Х., 2007. – 17 с.
29. Скалацький В.М. Інформаційне суспільство: сучасні теорії та моделі (соціально-філософський аналіз): автореф. дис. канд. філософ. наук: 09.00.03 / В.М. Скалацький; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2006. – 17 с.
30. Соснін О.В. Проблеми державного управління системою національних інформаційних ресурсів з наукового потенціалу України: монографія / О. В. Соснін; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. – Київ: НАН України, 2003. – 572 с.
31. Узбстер Ф. Теорія інформаційного суспільства; пер. с англ. / Ф. Узбстер. – М. : Аспект Пресс, 2004. – 400 с.
32. Фурашев В. М. Електронне інформаційне суспільство України: погляд у сьогодення і майбутнє: [моногр.] / В.М. Фурашев, Д.В. Ланде, О.М. Григор'єв, О.В. Фурашев; Акад. прав. наук України. Н.-д. центр прав. інф-ки. – К. : ТОВ «Інжиніринг», 2005. – 163 с.
33. Шевчук О.Б. E-Ukraine. Інформаційне суспільство: бути чи не бути / О.Б. Шевчук, О.П. Голобуцький. – К. : ЗАТ «Атлант UMS», 2001. – 102 с.
34. Щербина В. Інформаційне суспільство в контексті комунітарно-лібертарної альтернативи: поняттєвий аспект / В. Щербина // Соціол.: теорія, методи, маркетинг. – 2004. – № 4. – С. 158-171.
35. Measuring the Information Society in Europe: From Definitions to Description Timo Hirvonen [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://econpapers.repec.org/paper/wiwwiwsa/ersa06p764.htm>
36. Webster F. The theories of the information society [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cryptome.org/2013/01/aaron-swartz/Information-Society-Theories.pdf>